Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2025–2026

33 199 Beleidsdoorlichting Justitie en Veiligheid

Nr. 54 **BRIEF VAN DE MINISTER VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 11 september 2026

Met deze brief informeer ik uw Kamer over de voorgenomen onderzoeksopzet en planning voor de aankomende Periodieke rapportage over het gevoerde beleid op het terrein van *Veiligheid en Lokaal Bestuur* in de periode 2020–2026. De Periodieke rapportage zal uiterlijk eind 2027 aan uw Kamer worden aangeboden.

Het onderzoek vindt plaats in het kader van de Regeling periodiek evaluatieonderzoek (RPE). Hierin is vastgelegd dat elk thema op de Strategische Evaluatieagenda (SEA) ten minste iedere vier tot maximaal zeven jaar wordt geëvalueerd. Binnen dit kader worden Periodieke rapportages opgesteld met als doel om inzicht te geven in de doeltreffendheid en doelmatigheid van het gevoerde beleid. De uitkomsten worden gebruikt om waar nodig bij te sturen en beleidsmatige verbeteringen aan te brengen.

1. Afbakening van het onderzoek

De voorgenomen Periodieke rapportage richt zich op het thema *Veiligheid en Lokaal Bestuur* en betreft het beleid dat valt onder artikel 33.2 van de Begrotingswet van het Ministerie van Justitie en Veiligheid.

De onderzoeksperiode zal de jaren 2020–2026 beslaan. De rapportage sluit daarmee aan op de vorige beleidsdoorlichting[1] die in 2021 is gepubliceerd en betrekking heeft op de periode 2014–2019.[2] Er is gekozen om te rapporteren over een periode van zeven jaar. Dit vanwege de overgang naar een nieuw kader (van beleidsdoorlichting naar Periodieke rapportage) en de benodigde tijd voor het actualiseren van onderliggende beleidstheorieën en het verrichten van aanvullend evaluatieonderzoek.

---

[1] *Kamerstukken II* 2021/22, 33 199, nr. 48.

[2] De vorige beleidsdoorlichting had betrekking op het volledige begrotingsartikel 33. Vanwege de inhoudelijke samenhang is er gekozen voor een rapportage specifiek gericht op het beleidsthema *Veiligheid en Lokaal Bestuur*.

kst-33199-54
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2026

Het beleidsthema *Veiligheid en Lokaal Bestuur* richt zich op het vergroten van de sociale veiligheid in gemeenten. Het maatschappelijk doel is dat inwoners en ondernemers zich veiliger voelen en dat criminaliteit en overlast afnemen. Het Ministerie van Justitie en Veiligheid zet zich in voor het ontwikkelen van visie, beleid en samenwerkingsvormen op het terrein van de bestuurlijke aanpak van onveiligheid en criminaliteit. Daarbij vervult het Ministerie van Justitie en Veiligheid een stimulerende rol op het terrein van veiligheid en lokaal bestuur, zorgt het voor de (wettelijke) toerusting van de burgemeester ten aanzien van de openbare-ordetaak en voor het ondersteunen van publieke en private partners bij het tegengaan van criminaliteit.

Binnen het thema *Veiligheid en Lokaal Bestuur* worden inspanningen verricht op de volgende vijf subthema's:
1. Veilig Ondernemen
2. Coffeeshopbeleid
3. Burgemeestersbevoegdheden[3]
4. Sekswerk en gemeentelijke aanpak mensenhandel
5. Lokale veiligheid(sgevoelens) en overlast in (semi)publieke ruimte

De inspanningen zijn gericht op het vergroten van de weerbaarheid tegen overlast en criminaliteit van publieke en private lokale partners door middel van integrale en preventieve aanpakken en het (wettelijk) toerusten van burgemeesters ten aanzien van vervulling van de openbare orde-taak. Dit gebeurt met financiering, beleid en wetgeving, agendering, kennis, onderzoek, gedragsbeïnvloeding en het verstevigen en bestendigen van het bestuurlijke netwerk.

De inspanningen vinden plaats in nauwe samenwerking met gemeenten, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV), de Platforms Veilig Ondernemen (PVO's), de Regionale Informatie en Expertisecentra (RIECs), politie, brancheorganisaties en individuele particuliere partners, zoals ondernemers en overige maatschappelijke organisaties.

In de bijlage bij deze Kamerbrief is een beknopte toelichting van de doelen en de onderbouwing van het beleid per subthema opgenomen (de beleidstheorie).

Budgettaire grondslag

De budgettaire grondslag voor het in de Periodieke rapportage uitgevoerde beleid betreft alle uitgaven voor het beleid op dit thema in de onderzoeksperiode 2020–2026. In het onderzoek zal de nadruk liggen op de beleidsinspanningen waaraan de grootste financiële uitgaven zijn gekoppeld. In onderstaande tabel zijn de bedragen per jaar terug te vinden.[4]

Tabel 1. Budgettaire gevolgen van beleidsartikel 33.2 (bedragen x € 1.000)

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Bijdrage aan ZBO/RWT's	0	0	0	0	2	0	0
Overig	0	0	0	0	2	0	0
Bijdrage aan medeoverheden	9.960	9.494	16.449	28.374	33.051	63.194	84.426
Regionale Informatie- en Expertisecentra (RIEC's)	8.640	8.183	13.409	27.530	31.275	62.898	64.873
Uitstapprogramma's prostituees[1]	1.240	0	0	0	0	0	0
Overig	80	1.311	3.040	844	1.776	296	19.553

[3] Gelet op de overlap tussen de twee eerdere subthema's bestuurlijke aanpak en burgemeestersbevoegdheden, zijn deze samengevoegd tot één subthema onder de voorlopige noemer burgemeestersbevoegdheden.

[4] De bedragen voor 2026 zijn nog niet vastgesteld en betreffen dus begrote uitgaven.

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Subsidies (regelingen)	12.411	7.205	15.125	21.396	25.865	24.126	26.513
Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV)	5.070	5.139	4.712	3.956	6.173	5.264	4.712
Actieprogramma Veilig Ondernemen	1.791	405	0	0	0	0	0
Platform Veilig Ondernemen	0	0	0	0	0	11.951	11.891
Uitstapprogramma's prostituees	2.924	0	0	0	0	0	0
Veiligheid Kleine Bedrijven (VKB)	0	8	0	0	0	0	0
Overig	2.626	1.653	10.413	17.440	19.692	6.911	9.910
Opdrachten	0	0	500	172	3.232	2.134	308
Overig	0	0	500	172	3.232	2.134	308
Totaal	**22.371**	**16.699**	**32.074**	**49.942**	**62.150**	**89.454**	**111.247**

[1] Met ingang van 2021 worden de gelden voor de uitstapprogramma's structureel gefinancierd en door middel van een decentralisatie-uitkering uit het gemeentefonds aan de aangewezen gemeenten uitgekeerd.

2. Inzichtbehoefte

De Periodieke rapportage moet primair inzicht geven in de doeltreffendheid en doelmatigheid van het gevoerde beleid. Doeltreffendheid betreft: (1) de mate waarin de lokale veiligheid en het veiligheidsgevoel aantoonbaar is toegenomen, en (2) de mate waarin overlast en criminaliteit zijn afgenomen dankzij het gevoerde beleid en (3) in hoeverre de integrale en preventieve aanpak via onder andere de RIECs en het LIEC, de PVO's, de CCV-instrumenten en de bestuurlijke netwerken werkt zoals beoogd.[5] Doelmatigheid vraagt om zicht op de kosteneffectiviteit van de ingezette netwerken en instrumenten: welke onderdelen leveren de meeste veiligheidswinst per euro op en waar zijn eenvoudiger of goedkopere alternatieven mogelijk?

Verder is inzicht nodig in de samenhang en governance van de instrumentenmix, de rolzuiverheid tussen Rijk, gemeenten en private partners en de werking van overleg- en besluitvormingsstructuren. De uitvoerbaarheid en naleving zijn randvoorwaardelijk: hoe worden bijvoorbeeld de administratieve lasten en capaciteitsvraag ervaren en zijn de wettelijke instrumenten voor burgemeesters uitvoerbaar en handhaafbaar? De rapportage dient tevens onbedoelde effecten (zoals verplaatsing van overlast of criminaliteit en effecten op het ondernemersklimaat) en eventuele risico's te signaleren.

Tot slot vraagt de lerende cyclus om indicatoren en nulmetingen voor lokale veiligheid, overlast, en criminaliteit en een plausibele koppeling van output aan outcomes.

3. Onderzoeksvragen

De hoofd- en deelvragen zullen de volgende elementen bevatten:

1. Wat is de aangescherpte beleidstheorie achter het beleid van *Veiligheid en Lokaal Bestuur* in de periode 2020–2026?
2. Welke ontwikkelingen binnen het beleid voor *Veiligheid en Lokaal Bestuur* hebben plaatsgevonden in de periode 2020–2026, en wat was de aanleiding voor deze ontwikkelingen?
3. In welke mate heeft het beleid van veiligheid en lokaal bestuur gedurende de periode 2020–2026 aantoonbaar bijgedragen aan de afname van overlast en criminaliteit en het verhogen van de lokale veiligheid en veiligheidsbeleving van inwoners en ondernemers?
   a) In welke mate is een afname van overlast en criminaliteit bereikt?
   b) In welke mate is een verhoging van de veiligheidsbeleving bereikt?

[5] Een beknopte toelichting van de beoogde beleidsdoelen is opgenomen in bijlage 2.

c) In welke mate is een verhoging van de lokale veiligheid bereikt?
d) In welke mate heeft het gevoerde beleid op het gebied van het weerbaar maken van publieke en private lokale partners tegen overlast en criminaliteit bijgedragen aan de waargenomen veranderingen onder sub a, b en c?
e) In welke mate kan worden vastgesteld dat de integrale en preventieve aanpak heeft bijgedragen aan de waargenomen veranderingen onder sub a, b en c?
f) In welke mate draagt de huidige governance en samenwerking tussen JenV, lokaal bestuur, ketenpartners en ondernemers bij aan de waargenomen veranderingen onder sub a, b en c?
g) In welke mate heeft het gevoerde beleid op het gebied van de (wettelijke) toerusting van burgemeesters ten aanzien van de vervulling van de openbare orde taak bijgedragen aan de waargenomen veranderingen onder sub a, b en c?

4. Op welke wijze kan 20% bespaard worden op de budgettaire grondslag, met een zo groot mogelijke doeltreffendheid en doelmatigheid?
   a) Hoe verhouden de kosten zich tot de bereikte uitkomsten per hoofdonderdeel?
   b) Welke onderdelen zijn relatief gezien het meest en minst doelmatig?
5. Wat zijn mogelijkheden voor verbetering, om het beleid op het terrein van *Veiligheid en Lokaal Bestuur* doeltreffender en doelmatiger vorm te geven?
   a) In hoeverre is verbetering mogelijk voor eventuele knelpunten ten aanzien van de uitvoering van het beleid (zoals administratieve lasten en capaciteitsvraagstukken)?
   b) In hoeverre sluiten instrumenten en ketenpartners voldoende op elkaar aan? Welke eventuele mogelijkheden tot verbetering zijn er?
   c) In hoeverre is er sprake van onbedoelde positieve of negatieve neveneffecten van het gevoerde beleid? Op welke wijze kunnen de negatieve neveneffecten binnen de eigen beleidsverantwoordelijkheid voorkomen of verminderd worden?
   d) Welke indicatoren en nulmetingen zijn geschikt voor periodieke sturing?
   e) In welke mate is opvolging gegeven aan de aanbevelingen uit de vorige beleidsdoorlichting?

4. Onderzoeksaanpak

Onderdeel van de opdracht is het verder aanscherpen en aanvullen van de beleidstheorie voor het thema *Veiligheid en Lokaal Bestuur*.

Het onderzoek richt zich vooral op een synthese van de beschikbare monitoren, evaluaties en andere relevante onderzoeken met betrekking tot het beleidsthema die betrekking hebben op de periode 2020–2026. In de nadere uitwerking van het onderzoek wordt met de onderzoekers nog gekeken of eerder onderzoek voldoende aanknopingspunten biedt om de bevindingen samen te vatten en overkoepelende conclusies over de doeltreffendheid en doelmatigheid van het beleid te trekken. Daarbij worden de methode en concrete beleidsdoelen voorgelegd aan de onderzoekers om zo de beleidstheorie (instrumenten en doelen) en onderzoeksaanpak verder aan te scherpen. Hierbij wordt ook aandacht besteed aan het operationaliseren van doelstellingen, zodat beleidseffecten waar mogelijk meetbaar worden gemaakt. De Periodieke rapportage zal concrete aanknopingspunten opleveren voor eventuele verbetering van beleid en geeft aan waar er nog witte vlekken bestaan voor volgende evaluaties. Onderdeel van het onderzoek is daarnaast het

uitwerken van één of meer besparingsvarianten die op doelmatige wijze leiden tot een besparing van 20% op de budgettaire grondslag van het beleidsthema.

Uitvoering

Het onderzoek zal worden uitgevoerd met inachtneming van de kwaliteitseisen conform artikel 4, vijfde lid, van de Regeling Periodiek Evaluatieonderzoek (RPE). De uitvoering van het onderzoek wordt extern uitbesteed. De beleidsdirectie draagt zorg voor de begeleiding. Het is belangrijk dat het departement goed betrokken blijft en er voldoende (tussentijdse) lessen kunnen worden getrokken uit de voortgang en de bevindingen van het onderzoek.

Onderzoeksmateriaal

In een bijlage bij deze Kamerbrief is een voorlopig overzicht opgenomen van lopende en afgeronde onderzoeken die de bouwstenen zullen vormen voor de Periodieke rapportage. Deze lijst zal worden aangevuld met overige relevante (externe) onderzoeken die voor de rapportage worden gebruikt.

5. Borging kwaliteit en onafhankelijkheid

Bij de voorbereiding en uitvoering van het onderzoek wordt een onafhankelijk deskundige betrokken. Deze deskundige zal worden gevraagd om na afronding van de Periodieke rapportage de kwaliteit en validiteit van het onderzoek te beoordelen.

Daarnaast zal er een begeleidingscommissie worden ingesteld die toeziet op de voortgang van het onderzoek en de methodologische kwaliteit van de analyses. De commissie zal worden geleid door een onafhankelijke voorzitter. In de commissie nemen naast de onafhankelijk deskundige, ambtelijke vertegenwoordigers deel van het Ministerie van JenV (zowel de beleidsdirectie Veiligheid en Bestuur als de directie Financieel-Economische Zaken) en Financiën (Inspectie der Rijksfinanciën) en een vertegenwoordiger vanuit het lokaal bestuur. Daarnaast zullen waar nodig aanvullende deskundigen vanuit de wetenschap en de praktijk worden betrokken bij het onderzoeksproces.

6. Planning

Ik streef ernaar dat begin 2027 kan worden gestart met de onderzoeksfase en het opstellen van de Periodieke rapportage. Uiterlijk voor het eind van dat jaar zal de Periodieke rapportage samen met een kabinetsreactie en het oordeel van de onafhankelijk deskundige aan uw Kamer worden aangeboden.

De Minister van Justitie en Veiligheid,
D.M. van Weel